

Universiteit Utrecht

Universiteit Utrecht

Master Psychologie, Kinder- en Jeugd

MASTER THESIS

Connect, Connected, Connect it!

De Relatie tussen Intergroup Contact en Attituden jegens Lesbiennes en Homoseksuele Mannen, en de Rol van LHB-vriendschap

R.M. de Beer, 3650685

02-07-2015

Begeleider: Dr. L. Baams

Tweede beoordelaar: Dr. O.M. Laceulle

Abstract

This study examined the relationship between intergroup contact and attitudes towards lesbians and gay men, whether this relation could be explained by relationships with someone who is gay, lesbian, or bisexual (LGB), and if these relations were moderated by school climate or biological sex. Dutch heterosexual high school students (280 girls and 212 boys) from six different high schools completed an online questionnaire at two different times (3-4 months apart). This questionnaire was used to measure intergroup contact, LGB-friendship, attitudes and LGB-safety of schools. The results suggest that both intergroup contact and LGB-friendship predicted less negative attitudes towards lesbians and gay men. The mediation-analyses showed that LGB-friendship significantly mediated the relation between intergroup contact and attitudes towards lesbians, but not for attitudes towards gay men. This mediation was not moderated by school climate or biological sex. These findings lend further support to the intergroup contact theory and emphasize the importance of friendship in creating positive attitudes towards gay people. Moreover, the results suggest a difference in nature and significance of attitudes towards lesbians and gay men, by which these attitudes possibly develop differently.

Keywords: intergroup contact, attitudes, LGB, friendship, school, biological sex

Deze studie onderzocht de relatie tussen intergroup contact en attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, of deze relatie verklaard kon worden door vriendschappen met personen die homoseksueel, lesbisch, of biseksueel zijn (LHB), en of deze relaties gemodereerd werden door schoolomgeving of sekse. Hiervoor hebben Nederlandse heteroseksuele middelbare scholieren (280 meisjes en 212 jongens, 14-18 jaar) van zes middelbare scholen op twee verschillende meetmomenten (3-4 maanden interval) een online-vragenlijst ingevuld. Deze vragenlijst werd gebruikt om de mate van intergroup

contact, LHB-vriendschap, attituden en LHB-veiligheid op scholen te meten. Gevonden werd dat zowel intergroup contact als LHB-vriendschap een afname in negatieve attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen voorspelden. De mediatie-analyses wezen uit dat LHB-vriendschap de relatie tussen intergroup contact en attituden jegens lesbiennes significant medieerde, maar dit niet opging voor attituden jegens homoseksuele mannen. De gevonden mediatie werd noch gemodereerd door schoolomgeving noch door sekse. Deze resultaten ondersteunen de intergroup contact theorie en het belang van vriendschap voor het creëren van positieve attituden jegens homoseksualiteit. Bovendien wijzen de bevindingen op een verschil in aard en betekenis tussen attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, waardoor deze attituden wellicht op verschillende wijzen ontwikkelen.

Sleutelwoorden: intergroup contact, attituden, LHB, vriendschap, school, sekse

De Relatie tussen Intergroup Contact en Attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, en de rol van LHB-vriendschap

Binnen het Nederlandse onderwijs doen zich serieuze knelpunten voor in de acceptatie van homoseksualiteit, zoals de negatieve houding die veel scholieren hebben tegenover homoseksuele jongeren en het onvriendelijke tevens onveilige klimaat dat veelal heerst op scholen (Inspectie van het Onderwijs, 2009; Keuzenkamp, 2010; Kuyper, 2015; Mooij & Witvliet, 2012). Onderzoek onder heteroseksuele adolescenten heeft aangetoond dat het kennen van lesbische, homoseksuele of biseksuele jongeren (LHB), ook wel intergroup contact genoemd (Heinze & Horn, 2009), gerelateerd is aan meer positieve attituden jegens homoseksualiteit (bijv. Binder et al., 2009; Brown, Eller, Leeds, & Stace, 2007; Pettigrew & Tropp, 2006). Bevriend zijn met een LHB-jongere lijkt tevens gerelateerd te zijn aan positievere attituden jegens hen (Davies, Tropp, Aron, Pettigrew, & Wright, 2011; Heinze & Horne, 2009). Mogelijk wordt de relatie tussen intergroup contact en attituden jegens homoseksualiteit deels verklaard door vriendschap met een LHB-jongere, doordat men eerder bevriend raakt met een LHB-jongere wanneer er sprake is van contact. Een plek waar jongeren tijdens de adolescentie veel tijd doorbrengen en zij dikwijls voor het eerst in contact zullen komen met LHB-jongeren is op school. Echter leidt dit contact niet altijd tot vriendschap en onduidelijk is nog wat de rol van de LHB-vriendelijk- en veiligheid van een schoolomgeving is op de relatie tussen intergroup contact en LHB-vriendschappen. Deze relaties worden in de huidige studie onderzocht en sekseverschillen zullen worden verkend.

Intergroup Contact en Attituden jegens Homoseksualiteit

De intergroup contact theorie (Allport, 1954) laat zien dat contact met personen uit een minderheidsgroep bijdraagt aan meer positieve attituden jegens deze groep als geheel (Pettigrew & Tropp, 2006, 2008). Jongeren uit verschillende groepen zouden elkaar beter begrijpen en meer waarderen wanneer zij de mogelijkheid krijgen met elkaar te

communiceren, waardoor vooroordelen over elkaar afnemen. Ook heteroseksuele jongeren blijken door intergroup contact meer te leren over LHB-jongeren waardoor zij zich meer bewust worden van de bestaande overeenkomsten tussen hen beiden en zij zich hierdoor meer vertrouwd met LHB-personen voelen (Herek, 2007). Deze positieve ervaringen worden door heteroseksuele jongeren gegeneraliseerd, waardoor zij LHB-jongeren meer lijken te accepteren (Batson et al., 1997; Herek, 2007). Deze bevindingen laten zien dat intergroup contact bijdraagt aan een vermindering van negatieve attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, echter heerst nog steeds onduidelijkheid over de wijze waarop deze relatie kan worden verklaard.

De Rol van Vriendschappen met LHB-jongeren

Wanneer intergroup contact plaatsvindt tussen heteroseksuele en LHB-jongeren zijn er uiteraard mogelijkheden om vriendschappen te vormen, met name omdat contact tussen jongeren uiteraard mogelijkheid creëert om persoonlijk informatie uit te wisselen, zoals gevoelens, ervaringen, wensen en verwachtingen (Hodson, Harry, & Mitchell, 2009; Pettigrew, 1998). Ondanks dat contact tussen jongeren een voorwaarde is voor vriendschap tussen jongeren, en vriendschap als een vorm van contact kan worden beschouwd, blijken deze constructen zich duidelijk van elkaar te onderscheiden en omvat vriendschap een hogere mate van kwaliteit en wederkerigheid in vergelijking met contact (Hodson et al., 2009). Bovenstaande bevindingen wijzen op een positieve samenhang tussen het kennen van LHB-jongeren en LHB-vriendschappen.

Uit het bestaande onderzoek blijkt dat intergroup contact attituden jegens een *outgroup* positiever maakt, echter is het nog onduidelijk hoe deze relatie kan worden verklaard. Mogelijke verklarende mechanismen zijn een beter besef van gelijkheid en overeenkomsten tussen personen met verschillende seksuele oriëntaties (Hodson et al., 2009), maar ook kennis over homo- en bisexualiteit en empathie verklaren mogelijk dat intergroup

contact de negatieve attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen zou verminderen (Pettigrew & Tropp, 2008). Bovengenoemde affectieve elementen zijn kenmerkend voor een vriendschap, waardoor het aannemelijk is dat een LHB-vriendschap de relatie tussen het kennen van LHB-personen en attituden jegens hen verklaart. Dit vermoeden wordt versterkt doordat intergroup contact gerelateerd is aan LHB-vriendschap en vriendschap ook lijkt samen te hangen met een afname in negatieve attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen (Davies et al., 2011; Heinze & Horne, 2009; Herek, 2007; Hodson et al., 2009; Russell, Kosciw, Horn, & Saewyc, 2010).

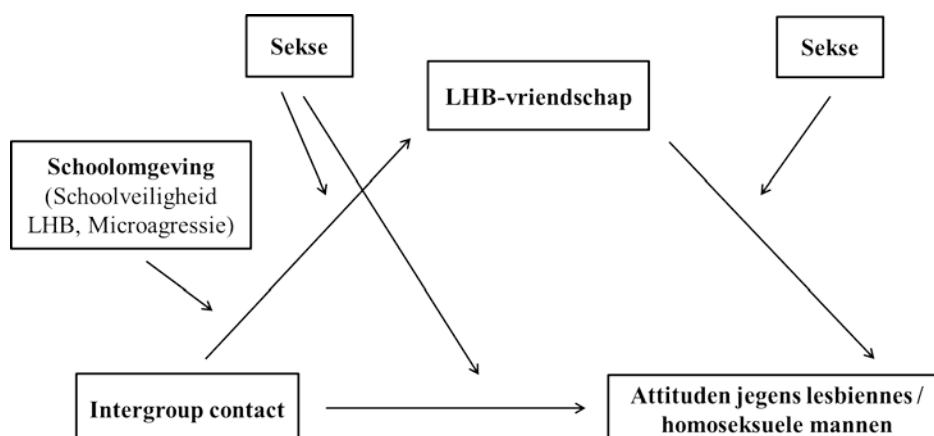
De Rol van Schoolomgeving

Niet alle heteroseksuele jongeren die LHB-jongeren leren kennen, worden ook bevriend met hen (Hodson et al., 2009; Poteat, Mereish, & Birkett, 2015). Voor het ontstaan van vriendschappen uit contact is intensief en herhaaldelijk contact nodig (Pettigrew, 1998). Juist daarom kan een schoolomgeving een socialiserende invloed hebben op jongeren (Bucx & Van der Sman, 2014; Kuyper, 2015). Aangezien jongeren hier tijdens de adolescentie veel tijd doorbrengen en zij dikwijls op deze leeftijd hun seksuele oriëntatie ontdekken en openbaar maken, is de schoolomgeving een mogelijke positieve factor in het ontstaan van LHB-vriendschappen (Bucx & Van der Sman, 2014; Heinze & Horne, 2009). Wanneer een school zich bewust bezig houdt met en aandacht besteedt aan seksuele- of genderdiversiteit, kan dit zowel de houding van heteroseksuele jongeren jegens LHB-personen als de door LHB-jongeren ervaren veiligheid op school verbeteren, waarbij gedragingen van individuele leerlingen, groepsprocessen in de klas, de rol van de leraar en de manier waarop een school zelf met LHB-jongeren omgaat van belang zijn (Bucx & Van der Sman, 2014; Horn & Szalacha, 2009). Door de verhoogde LHB-veiligheid ontstaat er mogelijk een vruchtbaar klimaat voor het ontwikkelen van vriendschappen tussen heteroseksuele jongeren en LHB-jongeren.

De Huidige Studie

De huidige studie onderzoekt of vriendschap een verklarende factor is binnen de relatie tussen intergroup contact en attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen. Aangezien adolescenten een groot gedeelte van hun tijd op school spenderen en zij veelal op deze leeftijd hun seksuele oriëntatie openbaar maken (Bucx & Van der Sman, 2014; Heinze & Horne, 2009), zal deze studie ook onderzoeken wat de rol is van een LHB-veilige en vriendelijke schoolomgeving binnen de relatie tussen intergroup contact en vriendschappen. Naar aanleiding van gevonden sekseverschillen in de mate van acceptatie van homoseksualiteit (Kuyper, 2015), zal er tot slot bekeken worden of de relaties tussen intergroup contact, LHB-vriendschap, en attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen verschillen voor jongens en meisjes.

Figuur 1 toont het conceptuele onderzoeksmodel. Verwacht wordt dat heteroseksuele adolescenten met een hoge mate van intergroup contact minder negatieve attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen zullen hebben en dit deels te wijden is aan het hebben van vriendschappen met LHB-jongeren. Daarnaast wordt verwacht dat de relatie tussen intergroup contact en vriendschappen kan variëren en wordt vormgegeven door een schoolomgeving, waarbij een veilige schoolomgeving eerder zal leiden tot het sluiten van vriendschappen met LHB-jongeren.

Figuur 1. Conceptuele onderzoeksmodel gemodereerde mediatie.

Methode

Respondenten

Aan het onderzoek deden 492 heteroseksuele Nederlandse middelbare scholieren mee (jongens: $n = 212$). De leeftijd van de respondenten varieerde van 14 tot 18 jaar en was gemiddeld 15.8 jaar ($SD = 0.5$). De deelnemende middelbare scholieren volgden op verschillende niveaus onderwijs: 12.8% volgde voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs, waarvan 12.6% de theoretische leerweg en .2% de gemengde leerweg; 33.9% hoger algemeen voortgezet onderwijs; 53.1% voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

Procedure

Verschillende Nederlandse middelbare scholen zijn willekeurig benaderd aan de hand van een lijst met beschikbare scholen op de website van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Met de scholen is telefonisch contact opgenomen en is gevraagd of zij wilden deelnemen aan het onderzoek. Indien de school hierin geïnteresseerd was, werd een brief gestuurd met daarin informatie over de inhoud en procedure van het onderzoek. In totaal hebben zes middelbare scholen ingestemd met deelname. Van de deelnemende scholen waren scholieren uit de vierde, vijfde en zesde klas bevoegd om deel te nemen aan het onderzoek.

De contactpersonen van elke school hebben voorafgaand aan de dataverzameling ouders van leerlingen door middel van een brief op de hoogte gesteld van de inhoud en het doel van het onderzoek. Benadrukt werd dat deelname aan het onderzoek vrijwillig was en indien zij hun toestemming hiervoor niet wilden verlenen konden zij de onderzoekers hiervan op de hoogte stellen. Zes jongeren werd toestemming voor het onderzoek door hun ouders ontzegd. Voorafgaand aan de afname van de vragenlijsten werd door de onderzoeksassistenten aan de leerlingen nadrukkelijk verteld dat deelname geheel vrijwillig en vertrouwelijk was, zij elk moment konden stoppen en er de mogelijkheid was tot het stellen van vragen. Na afloop was er de mogelijkheid tot het voeren van een gesprek met een

van de onderzoeksassistenten indien leerlingen hier behoeften aan hadden en ontvingen zij een briefje met contactgegevens van de hoofdonderzoeker en informatieve sites waarop seksuele voorlichting verstrekt werd.

De data werd grotendeels door middel van online vragenlijsten verzameld. Indien dit wegens omstandigheden niet mogelijk was werd er een papieren vragenlijst ingevuld. De vragenlijstafname vond plaats in stilte en duurde ongeveer 35-40 minuten. Tevens werd deze individueel ingevuld. Er was sprake van twee meetmomenten, waarbij het tweede meetmoment gemiddeld vier maanden na het eerste meetmoment plaatsvond. Het onderzoek en de onderzoeksopzet waren goedgekeurd door de Facultaire Ethische Commissie van de faculteit Sociale Wetenschappen, Universiteit Utrecht.

Meetinstrumenten

Intergroup contact. Intergroup contact werd gemeten door participanten te vragen hoeveel leerlingen op school openlijk homoseksueel/biseksueel/lesbisch waren, hoeveel openlijk homoseksuele of lesbische mensen zij kenden buiten school in hun directe omgeving en hoeveel leerkrachten zij kenden die lesbisch, homoseksueel of biseksueel zijn. Antwoorden konden op een 5-puntsschaal (1 = *Niemand* tot 5 = *Vier of meer*) ingevuld worden. De gemiddelde score van de drie items werd berekend, waarbij een hogere score een grotere mate van intergroup contact betekende. Cronbach's alpha was .57.

LHB-vriendschap. Het item waarmee LHB-vriendschap werd gemeten werd eerder gebruikt in onderzoek van Baiocco et al. (2014). Gevraagd werd of de respondent vrienden had met een andere seksuele oriëntatie dan hem- of haarzelf. Hierop kon antwoord gegeven worden door middel van een 3-puntsschaal (1 = *Ja* tot 3 = *Weet niet*). Het antwoord '3 = *Weet niet*' werd omgescoord tot '2 = *Nee*', waardoor er twee mogelijke scores overbleven.

Attituden jegens lesbiennes. Attituden jegens lesbiennes werd gemeten door middel van een door Van de Meerendonk, Eisenga, en Felling (2003) verkorte en vertaalde versie van

de 'Attitudes Toward Lesbians and Gay men (ATLG) scale' (Herek, 1994, 1998; Schellenberg, Hirt, & Sears, 1991). Onderdeel van deze schaal was de subschaal 'Attitudes Toward Lesbians' welke vijf items bevatte waarin de respondenten aan konden geven hoe zij dachten over vrouwelijke homoseksualiteit (bijv. "Lesbische seksualiteit past gewoon niet in onze samenleving"). De antwoordmogelijkheden liepen uiteen op een 5-punts Likert schaal: 1 = *Helemaal mee oneens* tot 5 = *Helemaal mee eens*. De gemiddelde score van de vijf items werd berekend, waarbij een hogere score meer negatieve attituden jegens lesbiennes betekende. Cronbach's alpha was .67.

Attituden jegens homoseksuele mannen. Attituden jegens homoseksuele mannen werd gemeten door middel van een door Van De Meerendonk et al. (2003) verkorte en vertaalde versie van de ATLG scale (Herek, 1994, 1998; Schellenberg et al., 1991). Onderdeel van deze schaal was de subschaal 'Attitudes Toward Gay Men' welke vijf items bevatte waarin de respondenten aan konden geven hoe zij dachten over mannelijke homoseksualiteit (bijv. "Ik keur mannelijke homoseksualiteit af"). De antwoordmogelijkheden liepen uiteen op een 5-punts Likert schaal: 1 = *Helemaal mee oneens* tot 5 = *Helemaal mee eens*. De gemiddelde score van de vijf items werd berekend, waarbij een hogere score meer negatieve attituden jegens homoseksuele mannen betekende. Cronbach's alpha was .77.

Schoolomgeving. Schoolomgeving werd geoperationaliseerd als schoolveiligheid LHB en microagressie. De vier items (bijv. "Op onze school maken docenten grappen over homo's en lesbo's") die gebruikt werden om schoolveiligheid LHB te meten waren eerder gebruikt in onderzoek van Flores (2012). Antwoorden konden gegeven worden op een 5-punts Likert schaal (1 = *Helemaal niet waar* tot 5 = *Helemaal waar*). Micro-agressie werd gemeten aan de hand van vier items (bijv. "Wanneer andere leerlingen aanwezig zijn, hoe vaak grijpen zij dan in bij de net genoemde uitspraken als "mietje" of "homo"?") omtrent het voorkomen

van homofobe uitspraken op school en de reactie van de omgeving hierop. De items waren eerder gebruikt in een Amerikaans onderzoek naar de invloed die de omgeving heeft op bereidheid van studenten om in te grijpen bij anti-transgender intimidatie (Wernick, Kulick, & Inglehart, 2014). Van de originele items zijn transfobische uitspraken veranderd naar homofobische uitspraken. Antwoorden werden gegeven op twee 5-punts Likert schalen: (1 = *Nooit* tot 5 = *Vaak*) en (1 = *Niet waarschijnlijk* tot 5 = *Waarschijnlijk*). De gemiddelde score van de acht items werd berekend, waarbij een hogere score een hoge mate van onveiligheid op school betekende. Cronbach's alpha was .60.

Analyses

Allereerst zijn verschillende onafhankelijke t-toetsen gebruikt om sekseverschillen in de mate van intergroup contact, attituden jegens lesbiennes en attituden jegens homoseksuele mannen te onderzoeken. Voor de variabele LHB-vriendschap (dichotoom) is een chi-kwadraattoets gebruikt om eventuele sekseverschillen te onderzoeken. Daarna zijn Pearson's correlaties tussen de continue variabelen getoetst voor jongens en meisjes apart. Verschillen tussen vriendschap en de andere continue variabelen zijn onderzocht door middel van verschillende onafhankelijke t-toetsen. Voordat onderzocht werd of LHB-vriendschap op wave 2 de relatie tussen intergroup contact op wave 1 en attituden op wave 2 medieerde, werden multipiele regressie analyses uitgevoerd om te onderzoeken of intergroup contact verantwoordelijk was voor een significant deel van de variantie in attituden. Vervolgens werden er mediatie analyses uitgevoerd volgens de bootstrapped Model Indirect optie in Mplus. De bootstrap-procedure genereert willekeurige steekproeven van de originele data (in de huidige analyse, 5000 willekeurige steekproeven). Het mediatie-effect werd voor elke willekeurige steekproef berekend. De grootte en significantie van de mediatie-effecten werd gemeten aan de hand van een 95% betrouwbaarheidsinterval. In de mediatie-analyses werd gecontroleerd voor eerdere mate van attituden (w1) en eerdere mate van LHB-vriendschap

(w1). Voor het meten van de verklaarde variantie werd gebruik gemaakt van de 'R-squared (r^2)'. Dit is een maat die informatie geeft over het deel van de variantie in attituden dat wordt verklaard door het mediatiemodel en de mate waarin dit model de werkelijke data benadert.

Wanneer het algemene mediatiemodel significant was, werd onderzocht of deze relaties gemodereerd werden door schoolomgeving of sekse. Dit werd gedaan door het toevoegen van de interactietermen intergroup contact \times schoolomgeving/sekse en LHB-vriendschap \times sekse (zie ook Figuur 1).

Resultaten

Preliminair Analyses

De statistische gegevens, zoals de gemiddelden en standaard deviaties voor intergroup contact, attituden jegens lesbiennes en attituden jegens homoseksuele mannen, worden gepresenteerd in Tabel 1. De resultaten van verschillende t-toetsen laten zien dat jongens een significant lagere mate van intergroup contact rapporteerden dan meisjes, $t(475) = -2.88$, $p = .004$, $d = -.26$. Daarbij rapporteerden jongens significant meer negatieve attituden jegens homoseksuele mannen dan meisjes, $t(490) = 7.56$, $p < .001$, $d = .73$, maar was er geen significant verschil tussen jongens en meisjes in de mate van negatieve attituden jegens lesbiennes ($p > .05$). De resultaten van het tweede meetmoment lieten eveneens zien dat jongens significant meer negatieve attituden jegens homoseksuele mannen rapporteerden dan meisjes $t(339) = 6.02$, $p < .001$, $d = .65$, maar dat geen significant verschil aanwezig was tussen hen in de mate van negatieve attituden jegens lesbiennes ($p > .05$). Bovendien lieten de resultaten van verschillende chi-kwadraattoetsen zien dat er statistisch een significant verschil bestond tussen jongens en meisjes betreft hun vriendschap met LHB-jongeren. Op meetmoment één was 22.7% van de jongens bevriend met iemand met een andere seksuele geaardheid dan zichzelf, tegenover 41.5 % van de meisjes. Op meetmoment twee had 20% van de jongens en 37.7% van de meisjes een LHB-vriendschap. Jongens waren dus op

Tabel 1

Pearson's correlaties tussen en gemiddelden en standaardafwijkingen van intergroup contact, attituden jegens lesbiennes en attituden jegens homoseksuele mannen

Variabelen	1.	2.	3.	4.	5.	M(SD)
Totaal						
1. Intergroup contact w1	-	-.11*	-.12*	-.17**	-.12*	2.49(.96)
2. Attituden lesbiennes w1		-	.61**	.65**	.53**	1.65(.71)
3. Attituden lesbiennes w2			-	.50**	.68**	1.70(.74)
4. Attituden homoseksuelen w1				-	.74**	1.87(.86)
5. Attituden homoseksuelen w2					-	1.96(.95)
Jongens						
1. Intergroup contact w1	-	.00	-.11	-.08	-.01	2.35(.96) ^a
2. Attituden lesbiennes w1		-	.50**	.68**	.52**	1.68(.73)
3. Attituden lesbiennes w2			-	.45**	.67**	1.75(.76)
4. Attituden homoseksuelen w1				-	.74**	2.20(.99) ^a
5. Attituden homoseksuelen w2					-	2.33(1.11) ^a
Meisjes						
1. Intergroup contact w1	-	-.20**	-.12	-.20**	-.15*	2.60(.94)
2. Attituden lesbiennes w1		-	.70**	.71**	.61**	1.63(.71)
3. Attituden lesbiennes w2			-	.63**	.77**	1.67(.73)
4. Attituden homoseksuelen w1				-	.65**	1.61(.63)
5. Attituden homoseksuelen w2					-	1.69(.72)

w1 is meetmoment één, w2 is meetmoment twee

^a *t*-toets liet een significant verschil zien tussen jongens en meisjes

* $p < .05$, ** $p < .01$

zowel het eerste meetmoment, $\chi^2(1, N = 333) = 13.11, p < .001$, als het tweede meetmoment, $\chi^2(1, N = 241) = 8.29, p < .001$, minder vaak bevriend met iemand met een andere seksuele oriëntatie dan zichzelf dan meisjes.

In Tabel 1 worden tevens zowel voor de gehele steekproef als voor jongens en meisjes apart de Pearson's correlaties tussen intergroup contact en attituden gepresenteerd. De resultaten van het eerste meetmoment lieten zien dat intergroup contact significant gecorreleerd was aan zowel attituden jegens lesbiennes, $r(477) = -.11, p = .013$, als aan attituden jegens homoseksuele mannen, $r(477) = -.17, p < .001$. Jongeren die een hogere mate van intergroup contact rapporteerden, gaven aan minder negatieve attituden jegens

homoseksuele mannen en lesbische vrouwen te hebben. Eveneens waren de op het tweede meetmoment gerapporteerde attituden jegens lesbiennes, $r(326) = -.12, p = .026$, en attituden jegens homoseksuele mannen, $r(326) = -.12, p = .030$, significant gecorreleerd aan de mate van intergroup contact op het eerste meetmoment. Jongeren die een hogere mate van intergroup contact rapporteerden op meetmoment één, gaven tijdens het tweede meetmoment aan minder negatieve attituden jegens lesbische vrouwen en homoseksuele mannen te hebben.

De resultaten van de correlaties voor jongens en meisjes apart verschilden van elkaar en van de totale groep. Voor jongens was intergroup contact op het eerste meetmoment niet significant gerelateerd aan zowel attituden jegens lesbiennes als attituden jegens homoseksuele mannen ($p > .05$), noch op meetmoment twee. Voor meisjes was intergroup wel significant gecorreleerd aan zowel attituden jegens lesbiennes, $r(271) = -.20, p = .001$, als attituden jegens homoseksuele mannen, $r(271) = -.20, p = .001$. Wanneer zij een hogere mate van intergroup contact rapporteerden, hadden zij vaker minder negatieve attituden. Alhoewel bij hen attituden jegens homoseksuele mannen op meetmoment twee ook significant gecorreleerd waren aan de mate van intergroup contact op het eerste meetmoment, $r(191) = -.15, p = .038$, waren de attituden jegens lesbiennes dit niet ($p > .05$). Meisjes die een hogere mate van intergroup contact rapporteerden op meetmoment één, gaven dus tijdens het tweede meetmoment aan enkel minder negatieve attituden jegens homoseksuele mannen te hebben.

De resultaten van verschillende t-toetsen, voor het verschil tussen jongeren met en zonder LHB-vriendschap op de mate van intergroup contact en attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, worden gepresenteerd in Tabel 2. Deze resultaten laten een significant verschil zien tussen heteroseksuele jongeren met LHB-vriendschappen en zonder deze vriendschappen in de mate van intergroup contact die zij rapporteerden, $t(318) = 11.01, p < .001, d = 1.23$. Heteroseksuele jongeren die aangaven bevriend te zijn met een LHB-jongere, rapporteerden een hogere mate van intergroup contact dan zij die geen LHB-vriendschap

Tabel 2

t-toetsen voor het verschil tussen en gemiddelden en standaardafwijkingen van jongeren met en zonder LHB-vriendschap op intergroup contact, attituden jegens lesbiennes en attituden jegens homoseksuele mannen

Variabelen	LHB-vriendschap				<i>t</i>
	Ja		Nee		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	
Totaal					
Intergroup contact	3.24	.92	2.16	.79	11.01*
Attituden lesbiennes	1.39	.50	1.84	.77	-6.45*
Attituden homoseksuelen	1.51	.57	2.11	.92	-7.31*
Jongens					
Intergroup contact	3.15	1.07	2.17	.85	5.18*
Attituden lesbiennes	1.32	.52	1.82	.76	-4.31*
Attituden homoseksuelen	1.69	.78	2.39	1.02	-3.63*
Meisjes					
Intergroup contact	3.28	.87	2.14	.72	9.72*
Attituden lesbiennes	1.42	.49	1.86	.78	-4.78*
Attituden homoseksuelen	1.44	.45	1.83	.71	-4.71*

* $p < .001$

hadden. Ook bleek er een significant verschil te zijn tussen heteroseksuele jongeren met en zonder LHB-vriendschap betreft de attituden jegens lesbiennes, $t(331) = -6.45$, $p < .001$, $d = -.71$, en homoseksuele mannen, $t(331) = -7.31$, $p < .001$, $d = -.80$. Wanneer respondenten bevriend waren met een LHB-jongere rapporteerden zij minder negatieve attituden jegens lesbiennes dan wanneer zij dit niet waren. Eveneens rapporteerden de met een LHB-jongere bevriend zijnde respondenten minder negatieve attituden jegens homoseksuele mannen dan respondenten zonder LHB-vriendschap.

De resultaten van de verschillende *t*-toetsen voor jongens en meisjes apart kwamen overeen met elkaar en de totale groep (zie ook Tabel 2). De resultaten lieten een significant verschil zien tussen jongens met LHB-vriendschappen en zonder deze vriendschappen in de mate van intergroup contact die zij rapporteerden, $t(133) = 5.18$, $p < .001$, $d = .90$. Eveneens was dit significante verschil aanwezig voor meisjes, $t(183) = 9.72$, $p < .001$, $d = 1.44$. Ook hier werd een hogere mate van intergroup contact gerapporteerd wanneer iemand bevriend

was met een LHB-jongere dan zonder een LHB-vriendschap. Ook bleken er voor zowel jongens, $t(139) = -4.31, p < .001, d = -.73$, als meisjes, $t(190) = -4.78, p < .001, d = -.69$, significante verschillen te zijn tussen respondenten met en zonder LHB-vriendschap betreft de attituden jegens lesbiennes. Jongens met LHB-vriendschappen rapporteerden minder negatieve attituden jegens lesbiennes dan jongens die niet bevriend waren met een LHB-jongere. Gelijkerwijs rapporteerden meisjes met LHB-vriendschappen minder negatieve attituden jegens lesbiennes dan meisjes zonder LHB-vriendschap. Soortgelijk lieten de resultaten zien dat er voor zowel jongens, $t(139) = -3.63, p < .001, d = -.62$, als meisjes, $t(190) = -4.71, p < .001, d = -.68$, significante verschillen waren tussen respondenten met en zonder LHB-vriendschap betreft de attituden jegens homoseksuele mannen. Jongens die bevriend waren met een LHB-jongere rapporteerden minder negatieve attituden jegens homoseksuele mannen dan jongens zonder LHB-vriendschap. Meisjes met LHB-vriendschap bleken eveneens minder negatieve attituden jegens homoseksuele mannen te rapporteren dan meisjes zonder LHB-vriendschap.

Vriendschap als Mediator in de Relatie tussen Intergroup Contact en Attituden jegens Lesbiennes

Resultaten van een multipelle regressie analyse laten zien dat bij de eerste stap, attituden jegens lesbiennes van het eerste meetmoment significant attituden jegens lesbiennes op het tweede meetmoment voorspelde, $\beta = .62, p < .001$. Bij de tweede stap werd intergroup contact toegevoegd aan de regressie vergelijking en bleek deze attituden jegens lesbiennes ook significant te voorspellen, $\beta = -.087, p = .042$. Deze resultaten laten zien dat jongeren met een hogere mate van intergroup contact minder negatieve attituden jegens lesbiennes hebben over tijd.

De resultaten van de volgens de bootstrap-procedure uitgevoerde mediatie analyse bevestigden dat vriendschap de relatie tussen intergroup contact en attituden significant

medieerde ($B = -.13$, bootstrap 95% betrouwbaarheidsinterval $[-.24, -.04]$). Het mediatie-effect (LHB-vriendschap: $r^2 = .08$) werd gevonden in de verwachte richting: meer intergroup contact voorspelde een toegenomen neiging tot het vormen van vriendschappen met LHB-jongeren ($B = -.79$, $SE = .10$, $p < .001$) en deze vriendschappen voorspelden een afname in negatieve attituden jegens lesbiennes over tijd ($B = .16$, $SE = .06$, $p = .008$). Vriendschap verklaarde de relatie tussen intergroup contact en attituden volledig, nadat vriendschap met LHB-jongeren werd toegevoegd als mediator, was intergroup contact niet meer significant gerelateerd aan attituden ($B = -.03$, $SE = .06$, $p = .687$).

Vriendschap als Mediator in de Relatie tussen Intergroup Contact en Attituden jegens Homoseksuele Mannen

Resultaten van een multiële regressie analyse laten zien dat bij de eerste stap, attituden jegens homoseksuele mannen van het eerste meetmoment significant attituden jegens hen op het tweede meetmoment voorspelde, $\beta = .76$, $p < .001$. Intergroup contact werd bij de tweede stap toegevoegd aan de regressie vergelijking, echter bleek deze attituden jegens homoseksuele mannen niet significant te voorspellen, $\beta = -.03$, $p = .446$. Deze resultaten laten zien dat jongeren met een hogere mate van intergroup niet minder negatieve attituden jegens homoseksuele mannen hebben over tijd.

De resultaten van de volgens de bootstrap-procedure uitgevoerde mediatie analyse lieten zien dat vriendschap niet significant de relatie tussen intergroup contact en attituden medieerde ($B = -.04$, bootstrap 95% betrouwbaarheidsinterval $[-.14, .06]$).

Gemodereerde Mediatie: Mediatie van Vriendschap in de Relatie tussen Intergroup Contact en Attituden jegens Lesbiennes, Gemodereerd door Schoolomgeving

De moderatie door schoolomgeving van het indirecte effect van intergroup contact op attituden jegens lesbiennes via LHB-vriendschap is onderzocht middels een gemodereerde mediatie-analyse. De interactieterm intergroup contact \times schoolomgeving werd aan het

mediatie-model toegevoegd en de moderatie-analyse wees uit dat er geen gemodereerde mediatie was ($B = .04$, $SE = .13$, $p = .737$) van deze interactieterm op LHB-vriendschap. Het mediatie-effect van vriendschap op de relatie tussen intergroup contact en attituden jegens lesbiennes, werd dus niet gemodereerd door schoolomgeving.

Gemodereerde Mediatie: Mediatie van Vriendschap in de Relatie tussen Intergroup Contact en Attituden jegens Lesbiennes, Gemodereerd door Sekse

Opnieuw is de moderatie van het indirecte effect van intergroup contact op attituden jegens lesbiennes via LHB-vriendschap onderzocht. Dit keer werden de interactietermen intergroup contact \times sekse en LHB-vriendschap \times sekse aan het mediatie-model toegevoegd. De moderatie-analyse wees uit dat bij zowel de intergroup contact \times sekse interactie op LHB-vriendschap ($B = .03$, $SE = .34$, $p = .921$) als de intergroup contact \times sekse interactie op attituden ($B = .05$, $SE = .13$, $p = .684$) als de LHB-vriendschap \times sekse interactie op attituden ($B = .02$, $SE = .11$, $p = .877$) geen sprake van gemodereerde mediatie was. Dit betekent dat het mediatie-effect niet verschilt voor jongens en meisjes.

Discussie

De resultaten lieten zien dat de relatie tussen intergroup contact en attituden jegens lesbiennes, zoals verwacht, over tijd verklaard werd door LHB-vriendschap. Zoals verwacht werd, was het kennen van iemand die homoseksueel of biseksueel was, gerelateerd aan de ontwikkeling van vriendschappen met LHB-personen, wat weer gerelateerd was aan een afname in negatieve attituden jegens lesbiennes. Deze relaties verschilden niet voor jongens en meisjes, tevens speelde schoolomgeving geen rol. In contrast met onze verwachtingen, bleek er geen sprake te zijn van dezelfde relaties voor attituden jegens homoseksuele mannen.

De huidige studie laat zien dat intergroup contact via LHB-vriendschap bijdraagt aan een vermindering van negatieve attituden jegens lesbiennes over tijd. Het kennen van LHB-jongeren vergroot de kans op vriendschap met hen, volgens eerdere studies (Hodson et al.,

2009; Pettigrew, 1998), doordat de mogelijkheid ontstaat tot het uitwisselen van persoonlijke informatie zoals gevoelens, ervaringen, wensen en verwachtingen. Wanneer heteroseksuele jongeren door deze vriendschap intimiteit en wederzijds begrip ervaren met een LHB-jongere, verbeteren hun attituden hierdoor jegens de groep lesbiennes als geheel (Batson et al., 1997; Heinze & Horne, 2009; Herek, 2007).

Tegen de verwachtingen in bleken de resultaten voor attituden jegens homoseksuele mannen anders te zijn. De relatie tussen intergroup contact en attituden jegens homoseksuele mannen werd namelijk niet verklaard door vriendschap met een LHB-jongere. Alhoewel bleek dat zowel intergroup contact als LHB-vriendschap direct wel positief samenhangen met positieve attituden jegens homoseksuele mannen (Hodson et al., 2009).

Het verschil in resultaten voor attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen wijst op een mogelijk verschil in betekenis, waarbij deze attituden wellicht op verschillende wijzen tot stand komen en ontwikkelen. Deze vermoedens worden versterkt doordat blijkt dat de kijk van heteroseksuele jongeren op mannelijke homoseksualiteit negatiever is dan op vrouwelijke homoseksualiteit en jongens een minder positieve houding lijken te hebben ten opzichte van hun eigen homoseksuele gevoelens dan meisjes (Kuyper, 2015). Mogelijk is het verschil in aard en betekenis deels te verklaren doordat het afwijken van gangbare gendernormen, ook wel gendernonconformiteit genoemd, door jongens minder geaccepteerd lijkt te zijn in de samenleving dan wanneer meisjes dit doen (Bos & Sandfort, 2015). Een negatieve houding ten opzichte van gendernonconformiteit is namelijk gerelateerd aan een negatieve houding ten opzichte van homoseksualiteit (Collier, Bos, & Sandfort, 2012), en homoseksuele jongeren zijn vaak minder genderconform dan heteroseksuele jongeren (Rieger, Linsenmeier, Gyaax, & Bailey, 2008). Wegens deze gevonden verschillen is het noodzakelijk dat in de toekomst meer onderzoek verricht zal worden naar de aard, betekenis

en het ontwikkelingsverloop van attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, en de rol van genderconformiteit hierin nader onderzocht wordt.

Schoolomgeving

Ondanks vermoedens vanuit eerder onderzoek (Bucx & Van der Sman, 2014; Heinze & Horne, 2009), blijkt dat de relatie tussen intergroup contact en LHB-vriendschap onafhankelijk is van de mate van LHB-vriendelijk- en veiligheid binnen een schoolklimaat waarin een jongere verkeert. Mogelijk waren de klimaten van de deelnemende scholen allen relatief homogeen in hun LHB-vriendelijk- en veiligheid, gebaseerd op het gegeven dat ze hun deelname wilden verlenen aan een onderzoek naar de seksuele ontwikkeling en oriëntatie van hun leerlingen. Gemiddeld genomen werden de scholen door de jongeren ook als neutraal tot in lichte mate onveilig beschouwd. Hierdoor was de variantie in schoolomgeving waarschijnlijk te klein om verschillen te ontdekken. Een andere mogelijkheid is dat in het onderzoek naar de rol van schoolomgeving, bij de door vriendschap gemedieerde relatie tussen intergroup contact en attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, toegespitst is op factoren die de door jongeren ervaren LHB-veiligheid op school niet goed representeerden. Vandaar dat toekomstig onderzoek zal moeten uitwijzen welke elementen op school bijdragen aan een gevoel van LHB-veiligheid en het ontwikkelen van positieve attituden jegens LHB-personen stimuleren.

Verschillen Tussen Jongens en Meisjes

Conform eerder onderzoek (Kuyper, 2015) lieten de resultaten zien dat vrouwen positiever dachten over mannelijke homoseksualiteit dan jongens. Bovendien kenden ze meer LHB-personen dan jongens en waren ze vaker bevriend met iemand met een andere seksuele oriëntatie dan zichzelf. De resultaten van de correlaties laten wederom sekseverschillen zien. Bij meisjes was intergroup contact gerelateerd aan meer positieve attituden jegens

homoseksuele mannen over tijd (Pettigrew & Tropp, 2006, 2008), terwijl dit niet gold voor jongens.

Dankzij deze gevonden tegenstellingen tussen jongens en meisjes rijst het vermoeden dat er voor hen mogelijk verschillende processen ten grondslag liggen aan de relatie tussen intergroup contact en attituden. Echter waren er geen op sekse gebaseerde verschillen aanwezig in het mediatiemodel en bleek sekse hierin geen modererende factor te zijn; bij zowel jongens als meisjes was intergroup contact via LHB-vriendschap gerelateerd aan attituden jegens lesbiennes over tijd. Dit betekent dat voor zowel jongens als meisjes geldt, dat wanneer zij meer LHB-jongeren kennen zij ook vaker bevriend zijn met LHB-jongeren (Hodson et al., 2009; Pettigrew, 1998), en deze LHB-vriendschappen een afname in negatieve attituden jegens lesbiennes voorspellen.

Het gegeven dat meisjes in de huidige studie vaker LHB-vriendschappen hadden dan jongens, hangt dus waarschijnlijk samen met het gegeven dat zij ook meer LHB-jongeren kenden dan jongens. Onduidelijk blijft echter waarom meisjes meer LHB-jongeren kenden dan jongens. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat LHB-jongeren eerder geneigd zijn hun seksuele oriëntatie kenbaar te maken aan meisjes, omdat blijkt dat meisjes hier minder negatief op reageren dan jongens (Kuyper, 2015). Toekomstig onderzoek zal dit moeten uitwijzen.

Doordat de relatie tussen intergroup contact en attituden jegens homoseksuele mannen niet gemedieerd werd door LHB-vriendschap, zijn in de huidige studie voor deze relaties geen sekseverschillen onderzocht. Wegens de bevindingen dat jongens negatiever dachten over homoseksualiteit dan meisjes (Kuyper, 2015), en er voor hen geen relatie bleek te bestaan tussen intergroup contact en attituden jegens homoseksuele mannen, rijst opnieuw het vermoeden dat er een verschil bestaat in betekenis tussen attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen. De mate van negatieve attituden jegens lesbiennes en correlaties over

tijd tussen intergroup contact en attituden jegens lesbiennes verschilden namelijk niet voor jongens en meisjes.

Beperkingen van de Huidige Studie

Ondanks de bijdrage van het huidige onderzoek aan de wetenschappelijke literatuur, moet er voorafgaand aan het bespreken van de implicaties van de resultaten gewezen worden op een aantal beperkingen van deze studie. Allereerst zijn in dit onderzoek naar de relatie tussen intergroup contact en attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, enkel metingen gedaan met behulp van zelfrapportages en hypothetische situaties. Ondanks dat oordelen over hypothetische situaties en daadwerkelijke gedragingen van mensen enigszins met elkaar overeen lijken te komen (Turiel, 2007), bestaat de mogelijkheid dat de attituden jegens lesbiennes of homoseksuele mannen die door heteroseksuele jongeren gerapporteerd worden, in de praktijk anders worden ervaren door LHB-personen. Voor toekomstig onderzoek zou het daarom interessant zijn om met behulp van bijvoorbeeld peer-rapportages ervaringen van leeftijdsgenoten in beschouwing te nemen, waardoor gecontroleerd kan worden op een mogelijke discrepantie tussen de door heteroseksuele gerapporteerde attituden en de uiting hiervan in het dagelijks leven.

Dankzij het longitudinale karakter van het onderzoek kan uitspraak gedaan worden over de richting van de samenhang tussen intergroup contact en attituden (Howitt & Cramer, 2005). Echter kan, vanwege het gegeven dat er slechts twee meetmomenten waren, niet met zekerheid gezegd worden dat attituden voorspeld worden door LHB-vriendschap (beide zijn gemeten op wave 2). Daarom moet toekomstig onderzoek een onderzoeksdesign met tenminste drie meetmomenten bevatten, zodat nauwkeuriger vastgesteld kan worden hoe attituden zich over tijd ontwikkelen en een mogelijke bias in de resultaten voorkomen kan worden.

Tot slot is de rol van schoolomgeving op de relatie tussen intergroup contact en LHB-

vriendschap mogelijk niet optimaal in kaart gebracht wegens relatieve homogeniteit in LHB-vriendelijk- en veiligheid van de deelnemende scholen of onjuist gekozen elementen waarvan vermoed werd dat deze bijdroegen aan LHB-vriendelijk- en veiligheid. Daarom wordt geadviseerd om in de toekomst meer diverse scholen bij het onderzoek te betrekken en toe te spitsen op alternatieve elementen, zoals de mate van sociale steun, die bij zouden kunnen dragen aan de LHB-vriendelijk- en veiligheid op een school (Russell et al., 2010; Szalacha, 2003).

Toekomstig Onderzoek

Meisjes bleken in de huidige studie meer LHB-jongeren te kennen dan jongens, maar de reden hiervoor is nog onbekend. Vandaar dat in toekomstige studies onderzocht moet worden of dit opnieuw het geval is en of dit mogelijk samenhangt met het gegeven dat LHB-jongeren hun seksuele oriëntatie eerder aan meisjes te kennen geven. Deze informatie is zeker van belang omdat tevens naar voren is gekomen dat negatieve attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele jongeren kunnen afnemen wanneer jongeren LHB-jongeren kennen (Pettigrew & Tropp, 2006, 2008). Echter worden attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen uiteraard niet enkel gevormd door het wel of niet in aanraking komen of bevriend zijn met LHB-jongeren en spelen andere interne of externe factoren hierbij ook een rol. Zo komt uit onderzoek naar voren dat een oordeel over een gevoelig onderwerp mede gevormd wordt door sociale ervaringen (Heinze & Horne, 2009). Daarnaast wordt het vormingsproces van attitudes mogelijk beïnvloed door familieleden of andere factoren in de thuisomgeving (Poteat, 2007). Zeker nu aan de hand van de gevonden resultaten een vermoeden is ontstaan van een verschil in aard en betekenis tussen attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, is het van belang dat in toekomstig onderzoek andere persoonlijke- en omgevingsfactoren meegenomen worden, zodat meer kennis vergaard kan worden omtrent het ontwikkelingsverloop van attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen. Aanbevolen

hierbij wordt de rol van een schoolomgeving op het ontwikkelingsverloop van deze attituden verder te exploreren en in kaart te brengen of de aanwezigheid van sociale steun op school het ontwikkelen van LHB-vriendschappen bevordert (Szalacha, 2003). Tevens wordt geadviseerd te onderzoeken of het verschil tussen de mate waarin gendernonconformiteit van meisjes en jongens wordt geaccepteerd in de samenleving een rol speelt bij het mogelijke verschil in betekenis tussen attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen. Een negatieve houding ten opzichte van homoseksualiteit lijkt namelijk gerelateerd te zijn aan een negatieve houding ten opzichte van gendernonconformiteit (Collier, Bos, & Sandfort, 2012), en lesbiennes en homoseksuele mannen zijn vaak minder genderconform dan heteroseksuele jongeren (Rieger, Linsenmeier, Gya, & Bailey, 2008). Tot slot zullen de ervaringen van LHB-jongeren in vervolgonderzoek in beschouwing genomen moeten worden, zodat de betrouwbaarheid van de onderzoeksgegevens kan worden vergroot en er een betere afspiegeling van de realiteit ontstaat (Howitt & Cramer, 2005).

Praktische Implicaties

De bevindingen van de huidige studie laten zien dat het kennen van LHB-personen en contact tussen heteroseksuele jongeren en LHB-jongeren kan bijdragen aan een verbetering in attituden jegens lesbiennes en homoseksuele mannen. Vandaar dat het van belang is dat openheid van docenten en leerlingen omtrent hun seksuele oriëntatie mogelijk en veilig is op scholen. Door een verhoogde LHB-veiligheid ontstaat hierdoor mogelijk een vruchtbaar klimaat voor het ontwikkelen van vriendschappen tussen heteroseksuele jongeren en LHB-jongeren. Om dit te bereiken zal er in schoolbeleid voor LHB-vriendelijk- en veiligheid structureel aandacht moeten worden geschonken aan seksuele en genderdiversiteit, waarbij gewerkt dient te worden aan een respectvolle omgang met elkaar en een vergrote acceptatie van LHB-leerlingen. Elementen die hier aan zouden kunnen bijdragen zijn: aandacht voor seksuele en genderdiversiteit in lesprogramma's, cursussen voor docenten over respectvolle

omgangsvormen in de klas en een aanspreekpunt op school voor leerlingen met problemen rondom seksualiteit en seksuele en genderdiversiteit (Bucx & Van der Sman, 2014). Tot slot moet er in schoolbeleid en toekomstig onderzoek onderscheid gemaakt (blijven) worden tussen attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen, omdat deze mogelijk verschillen in aard en betekenis en hierdoor een van elkaar afwijkend ontwikkelingsverloop hebben.

Conclusie

Concluderend, laten de resultaten van deze studie zien dat een vermindering van negatieve attitudes jegens lesbiennes bij adolescenten verklaard kan worden door een toename in LHB-vriendschap als gevolg van het in aanraking komen met LHB-jongeren. Echter wordt deze verklaring niet gevonden voor de relatie tussen intergroup contact en attitudes jegens homoseksuele mannen, waardoor het van belang is in toekomstig onderzoek en schoolbeleid voor LHB-veiligheid, onderscheid tussen attitudes jegens lesbiennes en homoseksuele mannen te (blijven) maken in pogingen om negativiteit omtrent homoseksualiteit te bestrijden.

Literatuur

- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Baiocco, R., Santamaria, F., Lonigro, F., Ioverno, S., Baumgartner, E., & Laghi, F. (2014). Beyond similarities: Cross-gender and cross-orientation best friendship in a sample of sexual minority and heterosexual young adults. *Sex Roles, 70*, 110-121.
- Batson, C. D., Polycarpou, M. P., Harmon-Jones, E., Imhoff, H. J. Mitchener, E. C., Bednar, L. L., . . . Highberger, L. (1997). Empathy and attitudes: Can feeling for a member of a stigmatized group improve feelings toward the group? *Journal of Personality and Social Psychology, 72*, 105-118.
- Binder, J., Zagefka, H., Brown, R., Funke, F., Kessler, T., Mummendey, A., . . . Leyens, J. (2009). Does contact reduce prejudice or does prejudice reduce contact? A longitudinal test of the contact hypothesis among majority and minority groups in three European countries. *Journal of Personality and Social Psychology, 96*, 843-856.
- Bos, H., & Sandfort, T. (2015). Gender nonconformity, sexual orientation, and Dutch adolescents' relationship with peers. *Archives of Sexual Behavior, 44*, 1269-1279.
- Brown, R., Eller, A., Leeds, S., & Stace, K. (2007). Intergroup contact and intergroup attitudes: A longitudinal study. *European Journal of Social Psychology, 37*, 692-703.
- Bucx, F., & Van der Sman, F. (2014). *Anders in de klas. Evaluatie van de pilot Sociale Veiligheid LHBT-jongeren op school*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau
- Collier, K. L., Bos, H. M. W., & Sandfort, T. G. M. (2012). Intergroup contact, attitudes toward homosexuality, and the role of acceptance of gender non-conformity in young adolescents. *Journal of Adolescence, 35*, 899-907.
- Davies, K., Tropp, L. R., Aron, A., Pettigrew, T. F., & Wright, S. C. (2011). Cross-group friendships and intergroup attitudes: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review, 15*, 332-351.

- Flores, G. (2012). Toward a more inclusive multicultural education: Methods for including LGBT themes in K-12 classrooms. *American Journal of Sexuality Education, 7*, 187-197.
- Heinze, J. E., & Horn, S. S. (2009). Intergroup contact and beliefs about homosexuality in adolescence. *Journal of Youth Adolescence, 38*, 937-951.
- Herek, G. M. (1994). Assessing attitudes toward lesbians and gay men: Correlates and gender differences. *Journal of Sex Research, 25*, 451-477.
- Herek, G. M. (1998). The Attitudes Toward Lesbians and Gay Men (ATLG) scale. In C. M. Davis, W. H. Yarber, R. Bauserman, G. Schreer, & S. L. Davis (Eds.), *Sexuality-related measures: A compendium*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Herek, G. M. (2007). Confronting sexual stigma and prejudice: Theory and practice. *Journal of Social Issues, 63*, 905-925.
- Hodson, G., Harry, H., & Mitchell, A. (2009). Independent benefits of contact and friendship on attitudes toward homosexuals among authoritarians and highly identified heterosexuals. *European Journal of Social Psychology, 39*, 509-525.
- Horn, S. S., & Szalacha, L. A. (2009). School differences in heterosexual students' attitudes about homosexuality and prejudice based on sexual orientation. *European Journal of Developmental Science, 3*, 64-79.
- Howitt, D., & Cramer, D. (2005). *Introduction to research methods in psychology*. Harlow, England: Pearson.
- Inspectie van het Onderwijs (2009). *Anders zijn is van iedereen*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Keuzenkamp, S. (2010). *Steeds gewoner, nooit gewoon. Acceptatie van homoseksualiteit in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Kuyper, L. (2015). *Jongeren en seksuele oriëntatie. Ervaringen van en opvattingen over*

- lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele jongeren*. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- Mooij, T., & Witvliet, M. (2012). *Ontwikkeling van sociale veiligheid in en rond scholen P(S)O en V(S)O 2006 - 2012: Brochure*. Nijmegen/Amsterdam: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen / Regioplan Beleidsonderzoek.
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup contact theory. *Annual Review of Psychology*, *49*, 65-85.
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, *90*, 751-783.
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2008). How does intergroup contact reduce prejudice? Meta-analytic tests of three mediators. *European Journal of Social Psychology*, *38*, 922-934.
- Poteat, V. P. (2007). Peer group socialization of homophobic attitudes and behavior during adolescence. *Child Development*, *78*, 1830-1842.
- Poteat, V. P., Mereish, E. H., & Birkett, M. (2015). The negative effects of prejudice on interpersonal relationships within adolescent peer groups. *Developmental Psychology*, *51*, 544-553.
- Rieger, G., Linsenmeier, J. A., Gygax, L., & Bailey, J. M. (2008). Sexual orientation and childhood gender nonconformity: Evidence from home videos. *Developmental Psychology*, *44*, 46-58.
- Russell, S. T., Kosciw, J., Horn, S., & Saewyc, E. (2010). Safe schools policy for LGBTQ students. Social Policy Report. *Society for Research in Child Development*, *24*, 1-25.
- Schellenberg, E. G., Hirt, J., & Sears, A. (1999). Attitudes toward homosexuals among students at a Canadian university. *Sex Roles*, *40*, 139-152.
- Szalacha, L. A. (2003). Safer sexual diversity climates: Lessons learned from an evaluation of Massachusetts' Safe School Program for gay and lesbian students. *American Journal*

of Education, 110, 58-88.

Turiel, E. (2007). Thoughts about actions in social domains: Morality, social conventions, and social interactions. *Cognitive Development, 23, 136-154.*

Van de Meerendonk, B., Eisinga, R., & Felling, A. (2003). Application of Herek's attitudes toward lesbians and gay men scale in The Netherlands. *Psychological Reports, 93, 265-275.*

Wernick, L. K., Kulick, A., & Inglehart, M. H. (2014). Influences of peers, teachers, and climate on students' willingness to intervene when witnessing anti-transgender harassment. *Journal of Adolescence, 37, 927-935.*